

Sygn. akt: I C 634/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Hajduk
Protokolant:	Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. odstępuje od obciążenia powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanej.

SSO Wojciech Hajduk

IC 634/19 UZASADNIENIE

Powód A. K. domagał się ukształtowania na zasadzie art. 357⁽¹⁾ §1kc stosunku prawnego wynikającego z odpowiedzialności cywilnej pozwanego (...) SA w W. w ten sposób, że „odpowiedzialność pozwanego nie wygasa z wyczerpaniem sumy gwarancyjnej przewidzianej w §14 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów z dnia 18 grudnia 1990 roku lecz trwa, aż do wyczerpania 50% sumy gwarancyjnej przewidzianej w 36 ust.1 pkt 1. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, tj. do kwoty 11.383.850zł. Uzasadził, że w dniu 16 października 1991r. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał pęknięcia podstawy czaszki i wstrząsu mózgu, stłuczenia pnia mózgu, niedowładu prawostronnego raz otarcia skóry twarzy. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność i pismem z 18.08.1992r zawiadomił o przyznaniu świadczenia z obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Pismem z 28 grudnia 2018 r. pozwany powiadomił, że łączna kwota wypłaconych odszkodowań i innych świadczeń przekroczyła 80% określonej w umowie sumy gwarancyjnej. Jednocześnie powiadomiono o możliwości wytoczenia powództwa o ukształtowanie stosunku prawnego wynikającego z umowy ubezpieczenia na podstawie art. 357⁽¹⁾ § 1 k.c. W okresie od zawarcia umowy ubezpieczenia do wytoczenia powództwa nastąpił ciąg zdarzeń w postaci przemian społecznych, gospodarczych i politycznych, które zniweczyły pierwotne kalkulacje stron, a które nie były do przewidzenia w dacie zawarcia umowy. Nastąpiło przyspieszenie gospodarcze, skutkujące wzrostem średnich wynagrodzeń, czy dopuszczenie w obowiązującym prawie szerszej ochrony poszkodowanych przez wprowadzenie do systemu prawnego art. 446 § 4 k.c. oraz art. 442 § 1kc. W 1995r. nastąpiła denominacja złoteo, w 2002r. powstała

strefa euro, a w 2004r. Polska przystąpiła do Unii Europejskiej. Górna granica odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku z dnia 16 października 1991 roku wynikała z § 14 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów z dnia 18 grudnia 1990 roku (Dz.U. Nr 89, poz. 527). Ryzyko przejmowane w ramach ubezpieczenia OC gwarantowane było odpowiedzialnością ubezpieczyciela w odniesieniu do jednego zdarzenia sumą ubezpieczenia 7,2 miliarda starych złotych, co po denominacji przeprowadzonej Ustawą z dnia 7 lipca 1994 roku o denominacji złotego(Dz.U. Nr 84, poz. 386] odpowiadało kwocie 720.000 złotych. Od tego czasu suma gwarancyjna była ustalana przez ustawodawcę wielokrotnie. Powód ma 57lat, jest żonaty, utrzymuje studiującego syna. Dopuszczalność stosowania klauzuli „rebus sic stantibus” do określenia górnej granicy odpowiedzialności(...) została wielokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Sądu Najwyższego co uzasadnia powództwo.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że w aktualnym stanie prawnym powód nie ma interesu prawnego w domaganiu się podwyższenia sumy gwarancyjnej. W dniu 28 września 2019 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 roku (Dz. U. 2019 poz. 1631). Po wyczerpaniu sumy gwarancyjnej, zgodnie z zapisami w/w ustawy powód ma prawną możliwość wystąpienia do UFG celem realizacji przez ten podmiot obowiązku rentowego. Powód nie posiada zatem interesu prawnego w dochodzeniu niniejszego roszczenia. Tym samym nie istnieje ryzyko naruszenia interesów powoda. Zmiana stanu prawnego powoduje brak legitymacji pozwanego i bezzasadność powództwa. Ponadto powód nie był stroną umowy ubezpieczenia i z tej przyczyny nie ma uprawnienia do żądania modyfikacji stosunku prawnego. Z treści art. 357¹ § 1 kc wynika, że jedynie strony umowy mogą zgłosić takie żądanie.

SĄD USTALIŁ I ZWAŻYŁ

Pomiędzy stronami nie ma sporu, że pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku, któremu uległ powód w dniu 16 października 1991r. Poza sporem pozostaje również fakt, że powód jest niezdolny do pracy zarobkowej. Pozwany uznał swoją odpowiedzialność i wypłaca powodowi rentę z art. 444§2kc, aktualnie w wysokości około 2.400zł miesięcznie. Pismem z 28 grudnia 2018 r. powiadomił, że łączna kwota wypłaconych odszkodowań i innych świadczeń przekroczyła 80% sumy gwarancyjnej.

Zgodnie z art. 357¹. § 1 kc jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąca strata, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym. Zastosowanie powyższej normy prawnej w niniejszej sprawie, wymagałoby kumulatywnego spełnienia przesłanek min. : nadzwyczajnej zmiany stosunków, groźby rażącej straty - czego nie przewidywano przy zawarciu umowy, a także istnienia interesu powoda, który da się pogodzić z interesem pozwanego zgodnie z zasadami współzycia społecznego. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego i Sądów Powszechnych ugruntowany został pogląd, że artykuł 357¹ § 1 k.c. nie wyłącza spod zakresu swojego działania umowy ubezpieczenia i dopuszczalne jest podwyższenia sumy gwarancyjnej na skutek żądania uprawnionego do odszkodowania. Legitymacja czynna uprawnionego wynika z brzmienia przepisu art. 822§ 4kc, zgodnie z którym może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela. Powyższa interpretacja znajduje swoje potwierdzenie w przepisie art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 roku (Dz. U. 2019 poz. 1631), w którym, w ostatnim zdaniu wskazano, że poszkodowanemu przysługuje roszczenie o wypłatę renty do UFG jeżeli zakład ubezpieczeń nie jest zobowiązany do jej wypłaty na podstawie orzeczenia sądu ustalającego inną wysokość sumy gwarancyjnej niż ustalona w umowie ubezpieczenia. Przepis ten wprost przewiduje możliwość podwyższenia sumy gwarancyjnej orzeczeniem sądu z roszczenia uprawnionego do odszkodowania (renty). Nie ulega wątpliwości, że hiperinflacja okresu 1990-1992, zmiana stosunków gospodarczych, społecznych, politycznych, które nastąpiły po 1991r., wzrost

zamożności społeczeństwa na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat, nie były do przewidzenia w dacie zawarcia umowy i spełniają przesłankę nadzwyczajnej zmiany stosunków z art. 357¹ § 1 k.c.. Potwierdza to min. wielokrotne ustawowe podnoszenie wysokości minimalnej sumy gwarancyjnej z art. 36 ustawy z 22.05.2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, dla odszkodowań związanych z wypadkami komunikacyjnymi na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat.

Uchwalenie ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o szczególnych uprawnieniach osób poszkodowanych w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2006 roku (Dz. U. 2019 poz. 1631) zmieniło sytuację prawną poszkodowanych w tym powoda i spowodowało, że po wyczerpaniu sumy gwarancyjnej roszczenie o wypłatę renty w pełnym zakresie przejmuje Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny. Wynika to z art. 1 i 2 tej ustawy, zgodnie z którym ustawy poszkodowanemu tytułu szkód powstałych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej ustalonej w umowach ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. poz. 62, z późn. zm.⁽¹⁾), oraz ustalonej w umowach ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 473 i 2448 oraz z 2019 r. poz. 125 i 730), zawartych przed dniem 1 stycznia 2006 r., przysługuje roszczenie o wypłatę renty do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zwanego dalej „Funduszem”, określonej w art. 444 § 2kc, ograniczone do wysokości sumy gwarancyjnej, o której mowa w art. 36 ust. 1 albo art. 52 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, ustalonej na dzień zgłoszenia roszczenia, o którym mowa w art. 4, jeżeli zakład ubezpieczeń nie jest zobowiązany do jej wypłaty na podstawie orzeczenia sadu ustalającego inną wysokość sumy gwarancyjnej niż ustalona w umowie ubezpieczenia, o której mowa w art. 1 ust. 1.

Warunkiem zastosowania art. 357¹ § 1 k.c jest rozważenie interesów stron zgodnie z zasadami współzycia społecznego. W niniejszej sprawie na skutek ustawowego przejęcia roszczenia o wypłatę renty przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, powód utracił jakikolwiek interes (prawny, majątkowy, osobisty) w domaganiu się podwyższenia sumy gwarancyjnej, a bez wątpienia interes majątkowy pozwanego sprzeciwia się rozszerzeniu granicy jego odpowiedzialności. Powód ma zagwarantowane prawo do renty, nie ma więc przyczyn, dla których należałoby dodatkowo obciążać pozwanego.

W świetle powyższego brak podstaw do uwzględnienia roszczenia i z uwagi na niespełnienie przesłanek z art. 357¹ § 1 k.c powództwo oddalono. Na zasadzie art. 102kpc odstąpiono od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego. Przyczyną wytoczenia powództwa była obawa o majątkowe zabezpieczenie przyszłości oraz informacja pozwanego z 7.03.2019r. o nieodległym wyczerpaniu sumy gwarancyjnej i możliwości wytoczenia powództwa[k-24]. Uzasadnia to nieobciążanie powoda kosztami.